

Nieuwe wet vraagt om nieuw handboek

Houvast bij nieuwe F-gassen regels

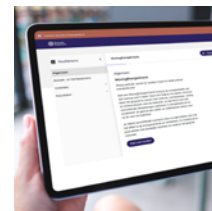
3

Oktober Cyber-security-maand

Ook jij kan meedoen!

10

De Woning-EnergieCheck

Handige tool helpt je bij adviseren

11

Rolf Duindam, vakspecialist Management en Ondernemerschap:

“Slimmer en efficiënter werken wordt steeds belangrijker”

Foto: Eric de Vries

Werk is er genoeg voor installatie-bedrijven. Toch blijft een deel van de opdrachten liggen. Niet omdat ondernemers niet willen, maar omdat personeelstekorten, netcongestie en trage vergunningverlening de uitvoering steeds vaker in de weg zitten. Hoe kunnen de overheid en de sector de boel vlot trekken?

Na een lichte terugval in 2024 en 2025 trekt de installatiemarkt dit jaar weer iets aan. Het rapport Economische vooruitzichten 2027 en verder van Techniek Nederland

verwacht voor de komende twee jaar een lichte groei. Die groei komt vooral door meer woningbouw en infraprojecten en door een toename van (duurzame) renovatie en onderhoud in de utiliteit. Daarnaast neemt het aandeel van installatietechniek in de totale bouwsom steeds verder toe.

Aan werk geen gebrek

‘Aan werk geen gebrek,’ zegt Rolf Duindam, adviseur management en ondernemerschap. ‘De orderportefeuille is goed gevuld. We zijn van 11,2 maanden in het laatste kwartaal van 2025 gegroeid naar 11,8 maanden in het eerste kwartaal van 2026. Alleen betekent een getekende offerte nog niet dat het project morgen begint. En helaas blijven veel kansen nog onbenut. Soms door stikstofproblematiek en vergunningsprocedures. Maar steeds vaker ook door capaciteitsproblemen.’

→ Lees verder op de volgende pagina.

Eén sterke commissie voor ondernemers

De Beleidscommissies Begroten & Calculeren en Bedrijfsvoering gaan samen in de nieuwe Beleidscommissie Ondernemerschap. ‘Leden kunnen voortaan voor al hun ondernemersvraagstukken en wensen aankloppen bij één commissie, met één aanspreekpunt,’ legt voorzitter Rik Kant uit. Door de vraagstukken vanuit een bredere scope te bezien, zullen producten, diensten en lobby-activiteiten verder verbeteren, is zijn overtuiging.

→ Dat lees je op pagina 8.

‘Techniek is de basis voor onze welvaart’

Al honderd jaar combineert familiebedrijf Vellema in Hallum traditie met innovatie. In torenuurwerken én installatietechniek. Twee verschillende disciplines met één gemene deler: techniek blijft zich ontwikkelen.

→ Lees meer op pagina 9.

Certificeren kan (en moet) anders

De balans tussen lasten en lusten van kwaliteitsregelingen en erkenningen is zoek. En dat loopt zo langzamerhand de spuigaten uit. Onderzoek bevestigt wat we al wisten, de meerderheid ondervindt overlappingen en tegenstrijdigheden en is zeeën van tijd kwijt aan handboeken en audits. Met schemabeheerders en stakeholders werkt Techniek Nederland nu aan tal van verbeteringen. De inzet is onder meer minder bureaucratie en eisen die aansluiten op de praktijk.

→ Lees meer op pagina 13.

Hogere kortingen

Meerdere ledenvoordeelpartners hebben hun kortingen verhoogd.

4

Vervolg van pagina 1.

Het personeelstekort blijft volgens Duindam voorlopig de grootste uitdaging. 'Meer mensen opleiden blijft cruciaal. We kunnen niet meer zonder zij-instromers, ook uit hoeken die niet meteen voor de hand liggen. Maar dat alleen is niet genoeg. Slimmer en efficiënter werken wordt steeds belangrijker.' In dat opzicht ziet hij kansen in prefab, digitalisering, AI en betere werkvoorbereiding. Daarmee kunnen bedrijven méér werk uitvoeren met dezelfde capaciteit. 'Als je op afstand al kunt zien welke storing een installatie heeft of complete installatiemodules prefab kunt aanleveren, bespaar je veel tijd in de voorbereiding en uitvoering. Zo verhoog je de arbeidsproductiviteit zonder dat mensen harder hoeven te werken en kun je meer opdrachten aan.'

Met prefab, digitalisering, AI en betere werkvoorbereiding kunnen we de productiviteit opvoeren

Bewuster kiezen

Ondernemers zouden daarnaast duidelijke keuzes kunnen maken. 'Met de huidige personeelstekorten en langere levertijden zullen ondernemers bewuster moeten kiezen welke projecten ze aannemen en waar ze hun mensen als eerste op inzetten. Bewust kiezen voor specialisaties is ook verstandig. Je hoeft niet overal goed in te zijn. Specialiseren is soms slimmer dan alles willen doen. 'Nee' zeggen is soms óók een goed ondernemersbesluit.'

De branche kan veel bijdragen aan de maatschappelijke opgaven die er liggen, benadrukt Duindam. 'Juist de installatiesector speelt een sleutelrol bij de woningbouw, energietransitie en het oplossen van netcongestie. Maar om dat ook daadwerkelijk waar te maken, is voorspelbaar overheidsbeleid nodig, met minder regeldruk en snellere vergunningsprocedures. Bovendien verwachten we van de overheid duidelijke investeringskeuzes als het gaat om bijvoorbeeld infrastructuur en energienetten. Dat is belangrijk voor ondernemers, zodat zij gericht en veilig kunnen investeren in mensen, materieel en innovatie.' Hij besluit optimistisch: 'Ondanks alle belemmeringen blijft de sector groeien. We verzetten meer werk met dezelfde menskracht. Dat laat zien hoe veerkrachtig installatiebedrijven zijn. De kansen voor onze sector zijn enorm. De vraag is er. Nu moeten we ervoor zorgen dat we die vraag ook kunnen blijven waarmaken.'

Belangrijkste cijfers uit het rapport

- Groei productievolumen installatiebranche: +2,1% in 2026, +0,4% in 2027 en +1,7% in 2028
- Woningbouw groeit gemiddeld circa 2,4% per jaar in de periode 2026-2028
- Infrastructuur groeit in 2026 met 13,1% in 2027 met 2 %
- Utiliteitsbouw krimpt in 2026 met 2,4% en in 2027 met 1,2%
- Renovatie en onderhoud in de utiliteit groeit tot 2027 jaarlijks met 1,5%
- Installatiequote in de utiliteitsbouw stijgt in 2026 naar gemiddeld 42,8%
- Installatiequote in de woningbouw stijgt in 2026 naar gemiddeld 19,5%

Heb je het rapport Economische vooruitzichten 2027 en verder gemist?

Download het t.nl/vb-economische-vooruitzichten-2027.

Voor een inhoudelijke toelichting en een praktische vertaling naar de praktijk kan je ook de webinar terugkijken die we in juni hielden.

t.nl/vb-economische-vooruitzichten-2027-webinar

Techniek Nederland zet tweede leven op eerste plaats

Hergebruik van installaties en onderdelen moet een veel grotere rol krijgen in de installatiesector. Om die omslag te versnellen is het Moonshot-project Refurbished installatieketen opgezet.

Het project is een initiatief van Techniek Nederland, Fedet (Federatie Elektrotechniek) en marktpartijen zoals Van Dorp, Heijmans en Kuijpers. Het doel is het creëren van een werkende, betrouwbare en schaalbare markt voor refurbished installaties en onderdelen. Het project krijgt financiële ondersteuning vanuit het overheidsprogramma Versnellingshuis Circulaire Economie. 'Het initiatief kwam van drie leden, maar tijdens bijeenkomsten in het land merkten we dat veel meer bedrijven hiermee aan de slag willen,' vertelt vakspecialist Circulariteit Jeroen Bart. 'Techniek Nederland brengt die partijen bij elkaar en helpt succesvolle pilots op te schalen voor de hele sector.'

Delen met achterban

Na de startbijeenkomst op 15 juni volgden deze zomer werksessies. In het derde kwartaal starten twee concrete projecten waarin installateurs, opdrachtgevers, producenten en afvalverwerkers samenwerken. Techniek Nederland deelt de opgedane kennis met de achterban en nodigt leden uit om mee te doen.

Wil jij bijdragen aan de doorbraak van refurbished installaties? Meld je dan aan bij Jeroen Bart via j.bart@technieknederland.nl.

Waar verdien je geld en waar laat je het liggen?

Materiaalprijzen die blijven schommelen, personeelskosten die verder oplopen: het doorberekenen van kosten wordt steeds uitdagender en dat zet de marges onder druk. Juist nu is het belangrijk om te weten waar je bedrijf staat. Hoe je presteert in vergelijking met andere bedrijven van jouw omvang en specialisme. Door inzicht krijg je uitzicht!

Met het bedrijfsvergelijkend onderzoek van Techniek Nederland krijg je inzicht in de cijfers achter je resultaat. Je ziet hoeveel omzet en toegevoegde waarde je realiseert per medewerker, wat een montage-uur daadwerkelijk oplevert en hoe dat eruit ziet bij collega's. Dat levert vaak verrassende inzichten op. Misschien draait jouw bedrijf een gezonde omzet, maar blijft het rendement achter. Of blijkt dat je montage-uurkosten onder het gemiddelde liggen. Door deel te nemen, ontdek je waar kansen liggen en welke keuzes bijdragen aan een beter resultaat. Precies de aanknopingspunten die je nodig hebt om te sturen op je marge.

Doe gratis mee!

Meedoen kan door je jaarrekening op te sturen of neem tien minuten de tijd om een aantal vaste waardes in te vullen in een Excel-document. Als in december alle cijfers van collega's binnen zijn, gaan we die vergelijken. Vervolgens ontvang je een maatwerkrapport. In januari kan je aanhaken bij het webinar dat we organiseren. Daar ontdek je welke lessen je kunt trekken uit de cijfers.

Meer weten?

Neem contact op met Rolf Duindam via 088 543 26 77 of r.duindam@technieknederland.nl of lees meer op onze websitepagina t.nl/vb-bedrijfsvergelijkend-onderzoek.

Nieuwe wetgeving vraagt om nieuwe publicatie

Europa stapt over op natuurlijke koudemiddelen. Installateurs gaan dus vaker met warmtepompen, airco's en koel-/vriesinstallaties werken die propaan, ammoniak of CO₂ bevatten. Om monteurs hierop voor te bereiden, bracht Techniek Nederland het vernieuwde Handboek F-gassen en Natuurlijke Koudemiddelen uit. 'Een onmisbaar en praktisch naslagwerk voor monteurs,' zegt vakspecialist Maurice Roovers.

Vanaf januari 2027 mogen fabrikanten geen nieuwe installatiesystemen meer maken met F-gassen. Roovers: 'In de praktijk zullen kleinere installaties dan propaan bevatten, bij grotere systemen zijn dat ammoniak of CO₂. Die middelen zijn niet schadelijk voor het klimaat, maar wel brandbaar en werken vaak onder hoge druk.' Juist die combinatie maakt veiligheid een belangrijk aandachtspunt, vooral vanuit de Arbowet. Bij lekkages kunnen veilig-

heidsrisico's ontstaan, zoals brand- en explosiegevaar bij propaan, gezondheidsrisico's bij het inademen van ammoniak of verstikkingsgevaar bij extreme concentraties CO₂.

Van milieu naar monteur

Het oude handboek richtte zich vooral op bescherming van het milieu, en op 'het behalen van het certificaat'. In de nieuwe versie staat de veiligheid van de monteur centraal. Procesbeschrijvingen die eerder in een bijlage stonden, vormen nu de kern van het document. Om het handboek goed op de praktijk aan te sluiten, droeg installatiebedrijf Unica bij aan de samenstelling. F-gassen verdwijnen overigens niet uit het boek. Bestaande installaties met deze koudemiddelen blijven immers gewoon in gebruik en moeten onderhouden worden. 'We willen dat installaties met een koudemiddel zo lang mogelijk meegaan, uit circulair oogpunt. Alles nu verwijderen en vervangen is niet de bedoeling,' aldus Roovers.

Download het pakket

Het Handboek F-gassen en Natuurlijke Koudemiddelen maakt deel uit van het vernieuwde Pakket F-gassen en Natuurlijke Koudemiddelen. Het complete pakket is te downloaden via de website: Pakket F-gassen en koudemiddelen: alles over je certificering op een rij - Techniek Nederland. Daar vind je bijvoorbeeld ook het Skillsafe-document, gemaakt door Europese warmtepompfabrikanten, met infor-

— Vakspecialist Maurice Roovers: 'De nieuwe situatie vraagt om meer aandacht voor de veiligheid van de monteur.'

matie over risico's bij monobloc-systemen en het veilig plaatsen van installaties. Ook is er een podcast waarin Roovers en Herman Honsbeek van Unica ingaan op de achtergronden en de belangrijkste veranderingen in het handboek.

Heb je vragen?

Mail dan naar m.roovers@technieknederland.nl.

Let op: Binnenkort start KUBR (KUBR, de community voor Bouw, Ontwerp & Techniek | KUBR) een online community over F-gassen en natuurlijke koudemiddelen. Monteurs kunnen hier eenvoudig vragen stellen en kennis uitwisselen met vakgenoten. Ook Roovers sluit zich aan bij de community om vragen te beantwoorden.

— Meten van F-gassen

Nieuwe leden

In de vorige editie mochten we 52 bedrijven als lid van onze vereniging verwelkomen. Deze keer zijn daar weer 38 collega-bedrijven bij gekomen (peildatum 17 augustus).

Alkmaar	ETURN	Grootebroek	Buis Installatie Techniek	Ridderkerk	Hogedoorn De Witte
De Bilt	WarmteWeter	Hitzum	Installatiebedrijf Witteveen	Scherpenzeel (Gld)	Installatietechniek
Dedemsvaart	Swagman & Drover	Hellouw	JMS Ambachten	s-Gravenhage	W. van den Berg
Dordrecht	Solar Installatiegroep	Hoogerheide	Energystream	s-Gravenhage	Loodgietersbedrijf
Dronten	CV TotaalTechniek	Kerkdriel	Bekers Beheer	Stadskanaal	CALB B.V.
Drunen	MT Security Solutions	Klazienaveen	MKT Elektrotechniek	Steenbergen (NB)	K.A. Techniek
Etten-Leur	AL Techniques	Moordrecht	Venticon	Susteren	Insteq
Grootebroek	Buis Installatie Techniek	Nijmegen	Kick Power	Tiel	Van Dis Solutions
Heinenoord	SunStorage	Nootdorp	Kraayenstein Montage	Tilburg	Energiek Limburg
Hellouw	JMS Ambachten	Purmerend	KVG Installaties	Utrecht	Asset Circles
Helmond	Van Berkel Elektrotechniek	Purmerland	Installatie- en Loodgieters-	Valkenburg (ZH)	Coöperatieve Vereniging
Hendrik-Ido-Ambacht	Kurios Service		bedrijf Brinkman		Unified Retail Services U.A.
Hilversum	Electrisfy			Waalwijk	Solargroothandel.nl
				Woerden	Heat Geek
					Manck-Jongeleen
					Totaal Techniek
					Ogu10 installatie
					Installatie Beheer & Service
					- Woerden

Betaald worden op locatie? Met mobiel incasseren regel je het direct

Mobiel incasseren biedt ondernemers volop voordelen. Je gebruikt er een pinautomaat voor, of gewoon je Android smartphone.

Je rekening direct betaald krijgen als je nog bij de klant bent nadat je de klus hebt geklaard. Hoe mooi is dat? Geen gedoe met betalingsherinneringen of facturen, minder handmatig administratief werk en minder kans op fouten. Nog voordat je in de auto stapt of onderweg bent naar de volgende klus, staat het geld al op je rekening. De transactie wordt bovendien direct in je administratie verwerkt. Efficiënter kan het niet.

Via pinapparatuur, Tap to Pay (via je Android smartphone), QR-code of betaalverzoek is elke transactie gemakkelijk te verwerken. Alle transacties (zowel online als op locatie) worden via één platform verwerkt en samengebracht in één dashboard. Of de betaling nu plaatsvindt in de werkplaats, de winkel of op locatie.

Digitalisering is dus niet alleen een kwestie van de grote veranderingen en ingewikkelde systemen. Ook de inzet van pinapparatuur om mobiel te incasseren komt steeds vaker voor in onze sector. Techniek Nederland-partner Buckaroo biedt je korting aan op de aanschaf van pinapparatuur. Welk apparaat het beste bij jouw situatie past (via kabel- of Wifi-verbinding, met of zonder uitgifte van een pinbon) check je hier: tnl.nu/VB31-Buckaroo

Korting en gratis registratie

Vanwege wettelijke regels moet Buckaroo elk apparaat registreren. Normaal kost dat 58 euro per apparaat, maar voor leden van Techniek Nederland is deze registratie gratis. Daarnaast ontvangen leden twintig procent korting op de aanschafkosten van een pinapparaat. Dit ledenvoordeel is geldig tot en met 31 december 2026. Je kunt een apparaat kopen of leasen. Naast de aanschafkosten betaal je kosten voor transacties. Bij Buckaroo kun je kiezen uit voordelige transactiebundels, al vanaf 3,55 euro per maand.

Renault verhoogt de kortingen weer

Renault Nederland heeft voor de leden van Techniek Nederland de kortingen op de prijzen voor verschillende modellen verhoogd. Zo is de korting op de bedrijfsauto's Trafic en de Master E-tech Electric respectievelijk naar 25 procent en 26 procent verhoogd (was 20 procent en 23 procent).

De korting op de Kangoo is van elf naar negentien procent gegaan en de Kangoo E-tech Electric levert je nu 21 procent korting op (was twintig procent).

De hele lijst met kortingen inzien? Log dan even hier in met je lidnummer: tnl.nu/VB31-Renault

Wist je dat...

...Je met de BP/OK Fuel & Tankpas ook korting krijgt op laden?
Voor Fast (DC) – Economy, Fast (DC) – Economy Plus, Normal (AC) – Economy, Normal (AC) – Economy Plus, Ultrafast (HPC) – Economy, Ultrafast (HPC) Economy Plus bedraagt de korting een euro per 100 kWh.

Voor Ultrafast (HPC) – Pulse is de korting vier euro per 100 kWh. Deze kortingen gelden alleen voor laadsessies binnen Nederland en zijn exclusief btw.

Meer info vind je hier: tnl.nu/VB31-BP

Check je ledenvoordelen!

Er zijn natuurlijk meerdere goede redenen om lid te zijn van Techniek Nederland. Het ledenvoordeelprogramma is de kers op de taart, waarmee we willen helpen jouw bedrijfskosten te reduceren. Wie er goed gebruik van maakt, kan zomaar zijn contributie terugverdienen. Momenteel hebben we 28 partners, bedrijven die jou interessante kortingen bieden. Hoe hoog die kortingen voor jou zijn, kun je via onze online ledenvoordeelcalculator eenvoudig narekenen. Naar verwachting komt er dit jaar nog een aantal partners bij. Via onze website, deze Verbinding en onze nieuwsbrieven lees je er regelmatig over.

↳ Nu al rekenen?
Ga dan naar tnl.nu/vb31-ledenvoordeelcalculator

Tango verhoogt voor leden de kortingen op de landelijke lijstprijzen van brandstof bij 1.450 stations. Bij Tango-stations (en OK of Sakko) krijg je sinds augustus met de Tango Liberty Tankpas 0,23 euro korting per liter (excl. BTW), ongeacht de soort brandstof. Bij de andere stations (Esso, Texaco, Firezone, Argos, Avia of Supertank) krijg je met deze pas 0,19 euro korting per liter (excl. BTW). Mocht de pomprijs op enig moment lager zijn dan de lijstprijs minus de korting, dan wordt de pomprijs gefactureerd.

↳ Heb je nog geen Tango Liberty Tankpas, dan kun je die aanvragen via deze link: tnl.nu/VB31-Tango

Ook voor medewerkers

Wil je als medewerker bij een Techniek Nederland-lidbedrijf een Tango Liberty Tankpas aanvragen? Stuur dan een mail met onderstaande gegevens naar q8libertynl@q8.com.

- Voornaam en achternaam
- E-mailadres
- Onderwerp mail: Techniek Nederland Personeelsvoordeel

Je ontvangt dan een promotiecode en link waarmee je een privé-tankkaart kan aanvragen!

advertentie

Vaste prijs per kop koffie zonder investering incl. luxe ETNA koffiemachine
€ 0,22 per kop incl. de beste selectie koffiebonen.

Volledige ontzorging tegen de laagste kosten en automatisch voorraadbeheer

Vraag nu een gratis proefplaatsing aan

Probeer het 14 dagen kosteloos zonder enige verplichting

CARE FOR COFFEE

bel: 088 500 3900

advertentie

Klik. Klik.

Klaar.

Beheer uw wagenpark met Webfleet en bespaar 15%

Exclusieve partner van Techniek Nederland
Meer informatie: webfleet.com | 020-808 07 58
Let's drive business. Further.

webfleet

Slim en efficiënt wagenparkbeheer.

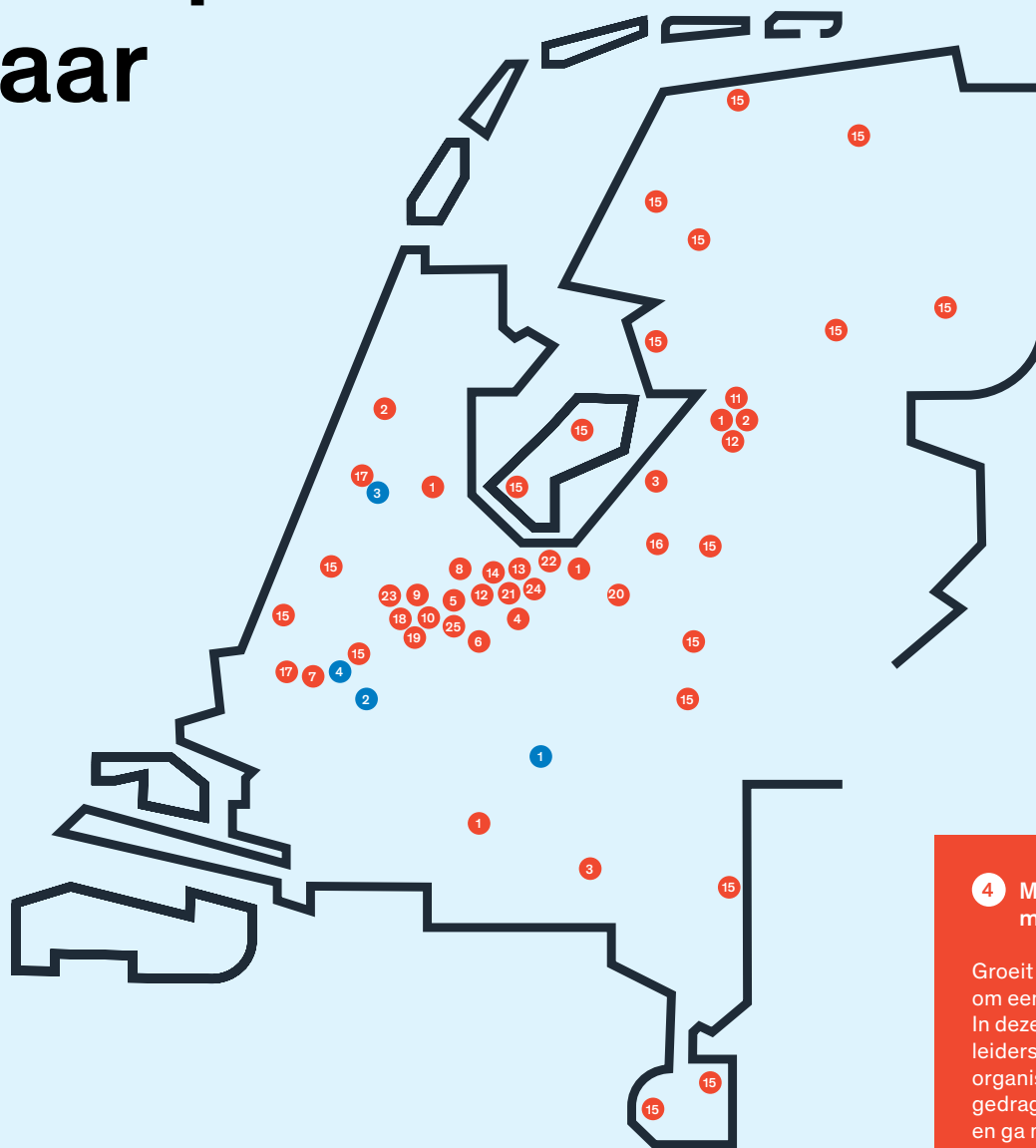
Geavanceerd wagenparkbeheer, maar dan eenvoudig.

Meer weten?

Bel 020-808 07 58 voor meer informatie, een vrijblijvende demo of een besparingscalculatie.

BRIDGESTONE
Fleet Care

Laat je inspireren dit najaar

Houd de online agenda in de gaten voor nieuwe bijeenkomsten.
Volg daarom onze agenda op tnl.nu/agenda-31-26

4 Masterclass Leidinggeven met impact

Groeit je installatiebedrijf en vraagt dat om een andere manier van leidinggeven? In deze masterclass ontdek je hoe jouw leiderschapsstijl de ontwikkeling van je organisatie beïnvloedt. Krijg inzicht in je gedrag, doorbreek belemmerende patronen en ga naar huis met concrete handvatten en een persoonlijk actieplan. De masterclass is bedoeld voor ondernemers en MT-leden van middelgrote installatiebedrijven.

Evenement

- 1 **Vakbeurs Energie 2026**
6 oktober - Den Bosch
tnl.nu/agenda31261
- 2 **Techathon**
5 november - Ridderkerk
tnl.nu/agenda31262
- 3 **Green heating and Cooling**
3 maart - Vijfhuizen
tnl.nu/agenda312633
- 4 **InfraTech2027**
12-15 januari - Rotterdam
tnl.nu/agenda31264

Bijeenkomst

- 1 **Calculeren volgens de Techniek Nederland Methode**
22 september - Amsterdam
tnl.nu/agenda312601
6 oktober - Zwolle
tnl.nu/agenda312602
7 oktober - Tilburg
tnl.nu/agenda312603
4 november - Amersfoort
tnl.nu/agenda312604
- 2 **Praktijkdag Veilig Werken voor monteurs en leidinggevendenden**
23 september - Akersloot
tnl.nu/agenda312605
7 oktober - Zwolle
tnl.nu/agenda312606

- 3 **Ontbijtsessie Beheer, Onderhoud en Inspectie**
23 september - Eindhoven
tnl.nu/agenda312607
30 september - Harderwijk
tnl.nu/agenda312608

- 4 **Masterclass leidinggeven met impact**
29 september - Bunnik
tnl.nu/agenda312609

- 5 **Training Verbeterde Risico-
klassenindeling (VRKI)**
29 september - De Meern
tnl.nu/agenda312610

- 6 **Opleiding Witgoedmon-
teur (6 dagen)**
29 september - Nieuwegein
tnl.nu/agenda312611
6 oktober - Nieuwegein
tnl.nu/agenda312612

- 7 **Basiscursus preventie-
medewerker**
14 oktober - Rotterdam
tnl.nu/agenda312613

- 8 **Masterclass bedrijfskunde
in één dag**
2 oktober - Breukelen
tnl.nu/agenda312614

- 9 **Workshop Basis UAV 2012**
8 oktober - Woerden
tnl.nu/agenda312615

- 10 **Workshop Risico, Contrac-
ten en Voorwaarden**
8 oktober - Woerden
tnl.nu/agenda312616

- 11 **Ledenbijeenkomst Innova-
tie, AI, Robotisering**
8 oktober - Zwolle
tnl.nu/agenda312617

- 12 **Projectbeheersing en
onderhanden projecten**
13 oktober - Utrecht
tnl.nu/agenda312619
24 november - Zwolle
tnl.nu/agenda312620

- 13 **Samen werken aan een
weerbaar Nederland**
28 oktober - Groenekan
tnl.nu/agenda312621

- 14 **Ledenbijeenkomst
Klimaattechniek**
28 oktober - Utrecht
tnl.nu/agenda312622

- 15 **Meet-up met
ondernemers in:
Gelderland**
28 oktober - Apeldoorn,
Arnhem, Nijmegen
tnl.nu/agenda312623

- Zuid-Holland**
4 november - Den Haag Zuid,
Leiden, Nieuwerkerk a/d IJssel
tnl.nu/agenda312624

- Flevoland**
11 november - Emmeloord,
Lelystad, Almere
tnl.nu/agenda312625
Limburg
19 november - Maastricht,
Heerlen, Venlo
tnl.nu/agenda312626
25 november - Groningen,
Bergum, Sneek
tnl.nu/agenda312627
26 november - Heeren-
veen, Emmen, Hoogeveen
tnl.nu/agenda312628

- 16 **Management leergang
strategisch voor installatie
en bouw**
29 oktober - Garderen
tnl.nu/agenda312629

- 17 **Masterclasses over werk-
geluk & investeren in mensen**
29 oktober - Haarlem
tnl.nu/agenda312630
12 november - Schiedam
tnl.nu/agenda312631

- 18 **Toepassing van de cao
Technisch Installatiebedrijf**
5 november - Woerden
tnl.nu/agenda312632
12 november - Woerden
tnl.nu/agenda312634

- 19 **Workshop UAV-GC 2025**
5 november - Woerden
tnl.nu/agenda312635

- 20 **Ledenbijeenkomst Aarding
& Bliksembeveiliging**
11 november - Renswoude
tnl.nu/agenda312636

- 21 **Masterclass Strategie: van
kiespijn naar koers**
12 november - Utrecht
tnl.nu/agenda312637

- 22 **Masterclass de 10 succes-
factoren van
Salesmanagement**
12 november - Soest
tnl.nu/agenda312638

- 23 **Workshop Basis
Aanbesteden**
12 november - Woerden
tnl.nu/agenda312639

- 24 **Rendementsverbetering
in de installatiebranche**
17 november - Utrecht
tnl.nu/agenda312640

- 25 **Workshop Combinatie
UAV 2012 en
UAV-GC 2025**
26 november - Woerden
tnl.nu/agenda312641

Werken aan het bijscholingsaanbod van de toekomst

De technieksector verandert. Ingegeven door innovaties, nieuwe technologieën en maatschappelijke opgaven. Hoe zorgen we ervoor dat vakmensen steeds over actuele kennis beschikken en opleidingen aansluiten op wat bedrijven nú en in de toekomst nodig hebben? Techniek Nederland ontwikkelt samen met het onderwijs, kennisinstellingen en de markt de opleidingsagenda van de toekomst en aanbod dat aansluit bij de praktijk.

Vorig jaar presenteerden we de Innovatie Analyse Technieksector. Die geeft inzicht in huidige en opkomende technologieën, de (soft) skills die daarvoor nodig zijn en de (mis)match met het huidige bijscholingsaanbod. De analyse is gebaseerd op de opgaven die staan beschreven in CONNECT en is ontwikkeld door de partners die samenwerken aan deze doorkijkjes in de toekomst. Het resultaat is een concrete agenda van kennis- en opleidingsbehoeften voor een toekomstbehendige branche. Met die inzichten is aan de slag gegaan. Techniek Nederland brengt achter de schermen partijen samen om de Innovatie Analyse Technieksector (IAT) echt te laten werken. Daarvoor hebben we verschillende communicatiemiddelen

ontwikkeld, zoals een infographic, video's en een animatie. Die laten zien waarom het bedrijfsleven, het onderwijs en de beleidsmakers moeten samenwerken om signalen uit de markt tijdig op te pakken en het onderwijsaanbod daarop aan te passen. Met het bewustmaken van de urgentie en het uitlichten van de mogelijkheden van samenwerking aan verbetering, zetten we de keten in actie. Dat heeft al tot diverse initiatieven geleid.

Concreet voorbeeld: Watertransitie

Zo startte Techniek Nederland naar aanleiding van de Innovatie Analyse met het ketenbrede Overleg Vakmanschap Watertransitie. De analyse bracht naar voren dat er behoefte is

Foto: Eric de Vries

Foto: Daniel Verkijk

— De opleidingsagenda moet er onder meer voor zorgen dat theorie en praktijk beter op elkaar aansluiten.

aan bijscholing nu de noodzaak van efficiënt (her)gebruik van hemel- en grijswatersystemen, en groene of blauwe daken groeit. Zodra daar nieuwe wet- en regelgeving op is ontwikkeld, gaat deze groep de behoefte aan kennis en vaardigheden in kaart brengen en aan de Vakbekwaamheidscommissie voorleggen. Die gaat daar dan eindtermen voor opstellen en bepalen in

welke opleidingen de kennis geborgd moet worden.

Meer weten?

Download de Innovatie Analyse Technieksector 2024 via startmetconnect.nl.

Heb je ideeën of wensen?

Mail dan naar Terry Heemskerk via t.heemskerk@technieknederland.nl.

Ben jij de volgende Innovatie Pionier?

Heb jij een vernieuwende oplossing die de technieksector vooruit helpt? Meld je dan aan voor de Innovatie Pionier 2027 en maak kans op een geldprijs van vijfduizend euro, landelijke publiciteit en eeuwige roem als innovatieve koploper.

De Innovatie Pionier is de jaarlijkse innovatieprijs van Techniek Nederland voor het bedrijf met de meest baanbrekende oplossing voor maatschappelijke uitdagingen in de sector. Denk aan thema's als energietransitie, prefab, circulariteit, kunstmatige intelligentie of arbeidsmarktpositionering. Aanmelden is eenvoudig: stuur een mail met je bedrijfsnaam, contactgegevens en een omschrijving van je innovatie in één regel. Vervolgens vragen we je stap voor stap om meer informatie, totdat een onafhankelijke jury de genomineerden en de winnaar kiest. De prijsuitreiking vindt plaats tijdens de Bouwbeurs op 3 februari 2027.

Kers op de taart

Wat levert het op? Vraag het Comfort Partners maar, winnaar van de Innovatie Pionier 2026 met de AI voice- en chatbot Lotte. Naast de bokaal en de cheque leverde de titel vooral zichtbaarheid op. 'Supertof dat we deze prijs winnen. We zetten ons heel hard in om ervoor te zorgen dat onze innovatie breed toepasbaar wordt. Deze Award heeft ons in de kijker gezet en is écht een kers op de taart,' aldus Roderick Soesman van Comfort Partners.

➔ Meld je aan via t.heemskerk@technieknederland.nl en kijk hier voor meer informatie tnl.nu/innovatiepionier2026

Leef je uit op Techathon '26

Hij komt er weer aan: op 5 november is het tijd voor de Techathon! Voor de zevende keer slaan Technasium-scholieren, mbo- en hbo-studenten en high potentials uit het bedrijfsleven de handen ineen om in één dag een complete oplossing te bedenken voor een actuele techniekuitdaging.

Dit jaar draait alles om Dutch Fresh Port: teams ontwerpen een duurzame en toekomstbestendige verslogistiek-hub die de logistieke processen versnelt en de versketen versterkt. Het wordt weer acht uur lang bouwen, brainstormen en presenteren, met aan het eind een winnend team, een flinke geldprijs en alle eer.

➔ Doe jij mee aan hét samenwerkingsevent van techniek, onderwijs en bedrijfsleven? Meld je aan via tnl.nu/vb3-techathon26

Foto: Daniel Verkijk

Kodi aan de slag in Dijk en Waard

Duizend woningen op restwarmte van azijnfabriek

Van het systeemontwerp tot het instellen van de thermostaat: Kodi uit Heerhugowaard houdt alles in eigen hand. Zo weet het relatief kleine bedrijf grote projecten te scoren in een nichemarkt: bronsystemen voor industrie en gestapelde woningbouw. Zoals nu bij het Stationskwartier Dijk en Waard, waar een ZLT-net (Zeer Lage Temperatuur) ruim duizend woningen gaat verwarmen en koelen. Met restwarmte uit een nabijgelegen azijnfabriek als energiebron. Het baanbrekende project leverde ook wel de nodige hoofdbrekens op.

Directeur Peter Kuilman leidt het bedrijf van vijftientig medewerkers. 'We zijn vooral actief in de industrie en de nieuwbouw van grootschalige appartementencomplexen. Bij voorkeur met bronsystemen die in verwarming en koeling voorzien, waarbij een grote, centrale warmtepomp het bronwater naar de juiste temperatuur brengt. Dat leidt tot veel minder energiegebruik dan met individuele warmtepompen.' Een aansprekend voorbeeld van Kodi's expertise is het Stationskwartier, een gebiedsontwikkeling rond het station van Heerhugowaard. Zeven grote appartementencomplexen zijn hier straks aangesloten op één energiesysteem.

Restwarmte benutten

Kodi realiseerde bij een azijnfabriek op het lokale industrieterrein jaren geleden al een bronsysteem dat koude levert voor het productieproces. Daarbij warmt het bronwater op tot circa 23 °C. In plaats van die warmte verloren te laten gaan, gaat het naar een ondergrondse opslag. 'Zo is een warmtebatterij ontstaan die tot op heden geen nut had. Toen de gemeente plannen maakte voor nieuwbouw rond

een van de gebouwen staan grote warmtepompen en buffervaten met circa zestigduizend liter opslagcapaciteit. De warmtepompen brengen het bronwater naar de juiste temperatuur voor ruimteverwarming en tapwater. Voor koeling betreft het systeem water uit de koude bron. Vanuit de centrale installatie gaan de warmte en koude via een distributienet naar de zeven gebouwen. Het gebruik van de restwarmte van de azijnfabriek brengt ook wel risico's met zich mee. Want wat als de fabriek stopt? 'Om dat risico op te vangen, hebben we twee extra bronnen voor een traditionele WKO aangelegd. Daarmee kan het systeem ook warmte en koude blijven leveren als de restwarmtebron onverhoopt wegvalt.'

Voorfinancieren grootste uitdaging

Lokale warmtenetten op restwarmte met zeer lage CO₂-footprint zijn nog vrij uniek. En daarmee ook uitdagend. In dit geval vormde niet de techniek maar de financiering de grootste hobbel, vertelt Kuilman. 'Traditionele banken lenen pas geld uit als er al inkomsten zijn, maar die inkomsten komen pas zodra mensen in hun woning wonen en de

— Peter Kuilman van Kodi bij het Stationskwartier in Dijk en Waard. Hier worden straks ruim duizend woningen verwarmd en gekoeld via een collectief energiesysteem dat restwarmte van een nabijgelegen azijnfabriek benut.

leidingen, onder het spoor door, met zes leidingen van het centrale gebouw naar de verschillende woonblokken.

Minder vermogensbehoefte

Het collectieve energiesysteem heeft nog een voordeel, geeft Kuilman aan. 'Het beperkt het benodigde elektrische vermogen. Voor de circa duizend woningen zou de netbeheerder op basis van standaard uitgangspunten ongeveer 3 kW elektrisch vermogen als gelijktijdigheidsfactor per woning moeten reserveren voor verwarming en koeling. Dankzij ons systeem konden ze dat terugbrengen naar 1,2 kW. Dat betekent: zestig procent minder vermogensbehoefte voor warmte en koude. Dat komt door steeds betere isolatie van de woningen, het bronwater dat al 23 graden is en centrale opwekking in plaats van individuele.' Met dit soort systemen speelt Kodi in

op maatschappelijke uitdagingen als netcongestie en het woningtekort.

Hele systeem overzien

De uiteindelijke leverancier van de warmte en koude is Duurzame Ring Heerhugowaard, de exploitant van het net dat aanbod en vraag van energie in de stad op grote schaal verbindt. Kuilman is ook daar directeur van. 'Het is best uniek dat we hier een lokale samenwerking tot stand hebben gebracht tussen ondernemers, projectontwikkelaars, woningcorporaties en de gemeente Dijk en Waard, zonder inmenging van traditionele grote energiemaatschappijen.' Voor Kodi is dit project een voorbeeld van de ontwikkeling die het bedrijf voorstaat: niet alleen installaties realiseren, maar integraal kijken naar de beschikbare energiebronnen, opslag, distributie en het elektriciteitsnet.

☞ **Dankzij ons systeem is zestig procent minder elektrisch vermogen nodig voor warmte en koude** ☞

het station, hebben we een ondergronds leidingsysteem aangelegd dat deze warmte over 1,5 kilometer afstand naar het Stationskwartier brengt. Dat werd de basis voor het energiesysteem van de nieuwe wijk. Inmiddels hebben we ook al een aftakking gerealiseerd naar een tweede ontwikkelgebied.' In een centrale techniekruimte onder

leidingen moet je al aanleggen voordat de eerste bewoner er is.' Kodi vond uiteindelijk een particuliere financier bereid het project voor te financieren. Zodra meer gebouwen zijn opgeleverd, nemen reguliere banken de financiering over. Ook het ondergrondse werk zelf was pittig: boren door een dichtbebouwd industrieterrein vol kabels en

Eén nieuwe commissie voor alle ondernemerszaken

De Beleidscommissies Begroten & Calculeren en Bedrijfsvoering gaan samen in de nieuwe Beleidscommissie Ondernemerschap. Rik Kant, directeur van Endenburg Elektrotechniek en voorzitter van de nieuwe commissie: 'We willen dichterbij de leden staan.'

Waarom deze samenvoeging?

'Eerst constateerden we dat de naam Bedrijfsvoering de lading niet meer dekte. Er vallen inmiddels zoveel facetten van ondernemerschap onder, dat we onze identiteit duidelijker wilden maken. Vandaar de nieuwe naam Beleidscommissie Ondernemerschap. Tegelijkertijd zagen we in dat begroten en calculeren een essentieel onderdeel is van ondernemerschap en de twee commissies veel raakvlakken hebben. De koppen bij elkaar steken zou tot een mooie kruisbestuiving kunnen leiden. De twee commissies versterken elkaar, merkten we tijdens dit 'snuffeljaar'. Per 1 januari gaan we officieel samen verder.'

Wat levert het de leden op?

'Leden kunnen voortaan voor al hun ondernemersvraagstukken en wensen aankloppen bij één commissie, met één aanspreekpunt. We komen dichterbij de leden te staan, door onze blik nadrukkelijker naar buiten te richten. De grotere commissie met vijftien

leden – van een meer diverse samenstelling – zal alle voorkomende vraagstukken vanuit een bredere scope bezien. Dat zal de producten, diensten en lobby-activiteiten die daaruit voortkomen ongetwijfeld verbeteren. Door gebundelde kracht kunnen we ons meer en beter inzetten voor de belangen van ondernemers.'

Wat zijn de plannen?

'Dit jaar staat nog in het teken van kennismaken. Volgend jaar werkt de commissie een nieuwe strategie uit voor de komende drie tot vijf jaar. De commissie zal gevraagd én ongevraagd advies blijven geven aan het bestuur van Techniek Nederland. We gaan door met het uitbrengen van rapporten, ofwel over actuele onderwerpen als importheffingen, ofwel terugkerende rapportages als de Economische Vooruitzichten. En natuurlijk organiseren we straks samen bijeenkomsten, zoals de Bedrijfsovernamedag volgend jaar.'

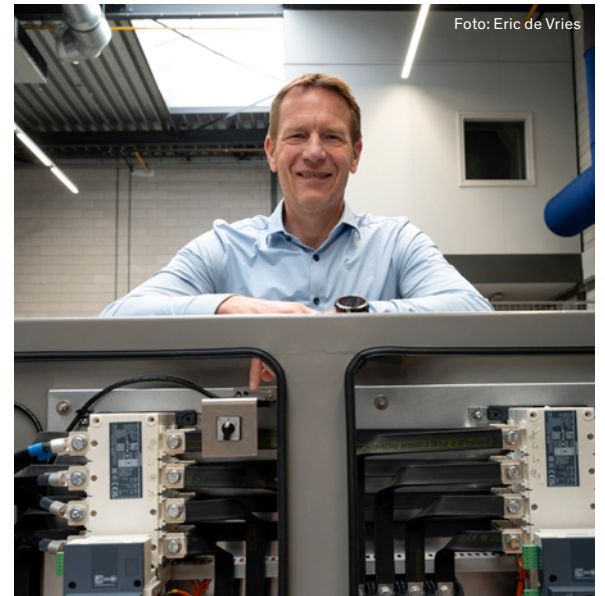

Foto: Eric de Vries

— Rik Kant: 'De grotere commissie, die uit vijftien leden bestaat, zal alle voorkomende vraagstukken vanuit een bredere scope bezien.'

↳ Heb je vragen of ideeën voor de Beleidscommissie Ondernemerschap? Neem gerust contact op met Rolf Duindam via r.duindam@technieknederland.nl

Onderzoek naar arbeidsproductiviteit wordt breed opgepakt

We moeten niet harder maar slimmer gaan werken. Techniek Nederland zoekt als eerste branche in Nederland naar een nieuwe definitie van arbeidsproductiviteit, naar andere manieren om het productievolume te verhogen en een index die laat zien hoe we daar steeds beter in worden.

Arbeidsproductiviteit wordt vaak uitgedrukt in euro's per gewerkt uur per persoon. Maar dat is te eenzijdig. Productiviteit is ook een kwestie van goed zorgen voor je medewerkers en het slim organiseren van werk. Techniek Nederland is van mening dat we meer mensgericht naar het begrip moeten gaan kijken en daarbij ook factoren als innovatie, digitalisering, scholing en duurzame inzetbaarheid mee moeten wegen. Want juist die bepalen of bedrijven toekomstbestendig zijn en productief kunnen blijven.

Nulmeting en index

Dit najaar gaan we breed onderzoeken hoe leden en ketenpartners naar arbeidsproductiviteit kijken en hoe we dat beter meetbaar kunnen maken. Dat doen we in eerste instantie door interviews met directeuren, financiële experts, werkvoorbereiders en calculators van installatiebedrijven. In de tweede

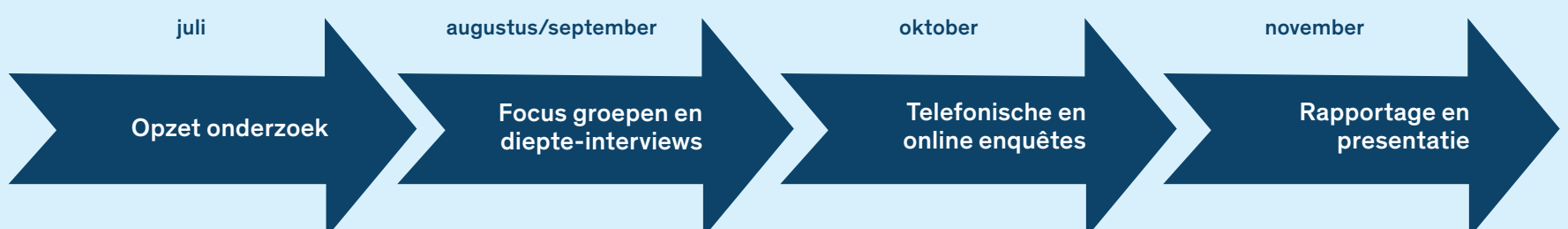
fase houden we een grootschalige enquête onder de leden en ketenpartners. Uiteindelijk moet dat leiden tot een nulmeting van arbeidsproductiviteit volgens de nieuwe definitie. En een index per marktsegment (infra, woningbouw, industrie, utiliteit) die inzicht gaat geven in de vooruitgang. We hopen ook dat het ondernemers aanzet om aan andere knoppen te gaan draaien om hun productiviteit te verhogen. Door te investeren in kennis en vaardigheden, ondersteunende technologie en tevreden medewerkers.

Techniek Nederland loopt voorop

Techniek Nederland is de eerste branchevereniging die dit onderwerp zo breed oppakt. Opvallend is dat ook de overheid dit nu gaat doen. Begin juli stelde het kabinet een onafhankelijke Productiviteitsraad in, die de overheid gaat adviseren over maatregelen om de arbeidsproductiviteit in Nederland structureel te verhogen.

Presentaties

In november verwachten we het onderzoeksrapport op te leveren. Daarna organiseren we presentaties en webinars over dit onderwerp. Tegen die tijd is ook een webpagina hierover beschikbaar.

Waar traditie en innovatie samenvloeien

Van kerkklok tot warmtepomp: honderd jaar Vellema

Foto: Erikjan Koopmans

Het verhaal van Vellema in Hallum begon honderd jaar geleden. Niet met stoppenkasten, maar met uurwerken. De volgende generaties hielden dat ambacht in ere. Huidige directeur Hille Vellema richtte er zelfs een aparte BV voor op. Dat traditie voor hem belangrijk is, blijkt ook uit het museum over de historie van het bedrijf, op de oude locatie. 'Weinig mensen beseffen dat de techniek de basis heeft gelegd voor onze welvaart,' zegt de ondernemer.

Grootvader Vellema leerde het klokkenmakersvak tijdens de Eerste Wereldoorlog. Hij sleutelde aan horloges en Friese staartklokken, maar ook aan uurwerken in kerktorens. Toen woningen elektra en water kregen, richtte hij een installatiebedrijf op. Zijn zoon voegde daar een elektrowinkel aan toe, ging zelf uitgevonden hekkelmachines verkopen en werd dealer van het automerk Trabant. Onder het leiderschap van Hille Vellema opende het bedrijf een gasloze, slimme demowoning (in 2006!) en vier jaar later een kenniscentrum voor duurzame energie en domotica. Het Friese familiebedrijf vierde vorig jaar haar honderdjarig bestaan, maar blijft vooroplopen. Traditie en innovatie gaan er hand in hand.

Focus op duurzaam

Vandaag telt het bedrijf twintig medewerkers, verdeeld over twee bv's: Vellema Installatietechniek en Vellema Torenuurwerken. Vellema: 'Het installatiebedrijf heeft vooral particulieren en wat agrarische bedrijven als klant. Voor Stichting DBF (Doarp en Bedriuw Fryslân) voeren we technisch onderhoud, verduurzaming en restauratiewerkzaamheden uit aan historisch erfgoed, met als doel de leefbaarheid in de Friese dorpen te versterken. Voor een vaste aannemer werken we aan installaties in nieuwbouwwoningen; zo'n vijftien per jaar. Onze focus ligt met name op duurzame installaties.' En dan is er nog de bijzondere tweede bv. Twee vaste

medewerkers onderhouden en repareren kerkklokken door heel Noord-Nederland. 'Wij zijn de enige installateur in Nederland die ook klokkenmaker is. Moderne uurwerken sturen we tegenwoordig aan via een DCF-signaal, een radiografisch tijdsignaal gekoppeld aan de atoomklok in Duitsland. De bediening van kerkklokken via de smartphone is inmiddels heel

De bediening van kerkklokken via de smartphone is inmiddels heel normaal

normaal. Hoewel het vaak om monumentale gebouwen gaat, vordert de techniek dus ook hier absoluut. En er zijn ook best raakvlakken met de installatietechniek. Zo brengen we ledverlichting aan in wijzers en elektrificeren we luidklokken. Net zoals voor mijn opa gold, is deze tak van het bedrijf toch echt mijn ding, mijn kindje.'

Een museum met een missie

Voor het honderdjarig bestaan bouwde Vellema op de oude bedrijfslocatie een museum, als eerbetoon

aan de voorouders en oud-medewerkers. Bezoekers zien machines uit de jaren vijftig, oude meetapparatuur en uitvindingen van zijn opa, waaronder een zelfbedachte spanningszoeker. Maar er zit meer toekomstmuziek in deze ode aan het verleden. 'Ik denk erover om het museum te gaan gebruiken om jonge mensen te enthousiasmeren voor de techniek,' zegt Vellema. 'Mensen vergeten vaak dat techniek Nederland heeft laten floreren. Het is de basis van onze welvaart. Dat wil ik laten zien én ik wil benadrukken dat de jeugd nu aan zet is om de techniek van de toekomst te bedenken. Want zonder techniek, is Nederland niets.'

Verhuizen en meteen weer bouwen

In maart verhuisde het bedrijf naar een nieuw pand op het industrieterrein van Hallum. Het pand was in 2004 al gasloos gebouwd. 'Met een luchtwaterwarmtepomp voor het magazijn en een bodemgebonden warmtepomp voor kantoor en kantine. Beide installerden we ooit zelf, voor de vorige eigenaar. Op de oude locatie gaan we nu achttien energiezuinige appartementen ontwikkelen. Samen met een aannemer.' De gemeente is blij met het plan, want ook in het dorp is woningbouw hard nodig.

Zorgen om mensen, niet om werk

Ondertussen dient de vierde generatie zich aan. Zoon Durk werkt al voor de helft mee in het bedrijf, dochter Pietke studeerde technische bedrijfskunde en sluit misschien over een paar jaar aan. De toekomst van het familiebedrijf is verzekerd. Over werk maakt Vellema zich weinig zorgen. 'Ik verwacht dat er de komende jaren echt heel veel te doen is. Vooral als het gaat om batterijen en energiemangement en de advisering die daarmee gepaard gaat.' Personeel vinden is een ander verhaal. Dit jaar voerde het bedrijf een grote wervingscampagne met een billboard langs de weg en vijftienduizend flyers huis aan huis. De respons viel tegen. 'Daar word ik wel een beetje moedeloos van.'

Klaar voor het moment dat het misgaat?

Een cyberaanval, een sabotageactie, een haperende energieketen: het zijn geen ver-van-ons-bed scenario's meer. In navolging op het rapport **Sterk in tijden van crisis** organiseert Techniek Nederland op 28 oktober een praktische bijeenkomst. Je doet hier kennis op, spreekt collega's en stakeholders en gaat direct aan de slag met je eigen handleiding bij crisis.

Het onderzoek **Sterk in tijden van crisis** laat zien dat installateurs, technisch dienstverleners en hun ketenpartners een cruciale rol spelen bij crises. Zij moeten er immers voor zorgen dat basisvoor-

zieningen als energie, drinkwater, zorg, mobiliteit of communicatie niet stil komen te vallen. Nu we weten wat de risico's zijn en wat onze rol is, gaan we het concreter maken. Zo hebben we een praktische handleiding voor techniekbedrijven bij crisis opgesteld. Die is vanaf eind oktober te downloaden. Tijdens de bijeenkomst op 28 oktober introduceren we daar ook een toolbox voor.

Praktische workshops

De interactieve bijeenkomst begint met een plenair gedeelte over het belang van de sector voor een weerbaar Nederland en een panelgesprek met opdrachtgevers, beleidsmakers en bestuurders. Daarna kies je zelf een praktische workshop: over cybersecurity, reservistenbeleid, de energieketen of het maken van een eigen handleiding bij crisis.

Niet zomaar een netwerkmiddag

Dit is niet zomaar weer een netwerkmiddag. Je hoort uit eerste hand wat overheid en opdrachtgevers van de technieksector verwachten, nu geopolitieke span-

ningen en verstoringen in internationale ketens ook Nederlandse bedrijven direct raken. Je ontdekt welke risico's specifiek voor jouw organisatie relevant zijn, in plaats van een algemeen verhaal dat je zelf nog moet vertalen naar de praktijk. Je gaat naar huis met tips die je de volgende dag meteen kunt toepassen. Minstens zo waardevol: je gaat het gesprek aan met collega-ondernemers, opdrachtgevers en experts die tegen dezelfde vragen aanlopen als jij.

De bijeenkomst van 28 oktober vindt plaats bij Fort Voordorp in Groenekan en is van 12.30 tot 17.30 uur. Wacht niet tot het te laat is. Aanmelden kan via tnl.nu/vb-bijeenkomst-weerbaarheid.

Heb je het onderzoeksrapport gemist? Downloaden kan via tnl.nu/vb-rapport-weerbaarheid.

Ook jij kan meedoen

Oktober is Techniek Nederland Cyber-actiemaand

Oktober is wereldwijd Cybersecurity Awareness Maand. Techniek Nederland grijpt dat aan om leden bewust te maken van de risico's en hen te helpen hun digitale weerbaarheid te vergroten. We lichten vier belangrijke thema's uit en we delen praktijkverhalen, interviews, video's en checklists. Op de speciale campagnepagina vind je steeds nieuwe, praktische tips om je cyberveiligheid te vergroten.

Cyberaanvallen zijn aan de orde van de dag. Ook installatiebedrijven en technische retailers krijgen vaker te maken met phishing, ransomware of datalekken. De gevolgen kunnen groot zijn. Structurele aandacht voor cyberveiligheid is daarom onmisbaar. Niet alleen om veel leed te voorkomen, maar ook om te voldoen aan de eisen die de overheid stelt aan cyberveiligheid. Het moet net zo vanzelfsprekend zijn als brandbeveiliging of veilig werken. In oktober vragen we je om in actie te komen. Met concrete, eenvoudige stappen die je direct kunt zetten om de kans op een cyberincident te verkleinen.

Van aandacht naar actie

Houd in oktober de campagnepagina tnl.nu/vb-cyberveilig in de gaten. We lichten er wekelijks een thema uit.

Week 1: Ken je risico's!

Week 2: Bescherm je medewerkers

Week 3: Bescherm je systemen

Week 4: Bereid je voor op incidenten.

Rondom elk thema vind je tips en hulpmiddelen om er meteen mee aan de slag te gaan. Op dezelfde pagina vind je ook praktijkverhalen van ondernemers en inzichten van cyberexperts.

Ervaringen delen

Wil je ook een ervaring delen met je collega's? Bijvoorbeeld over maatregelen die je hebt genomen, lessen die je hebt geleerd, een vervelende ervaring of een cyberaanval die je wist te verijdelen? Laat het ons weten. Neem contact op met cyberveilig@technieknederland.nl.

White paper All electric is eye opener

Woningen verduurzamen met een 1-fase aansluiting? Het kan!

Nu ook kleinverbruikers langer moeten wachten op een zwaardere aansluiting, zocht Techniek Nederland uit wat er nog mogelijk is met een 1-fase aansluiting. Conclusie: veel. Een zwaardere 3-fase aansluiting is bij het verduurzamen van een woning met een 1x35A-aansluiting zelden nodig. Deze kernboodschap en veel praktische tips vind je terug in de whitepaper All electric binnen de bestaande aansluiting.

Waar eerst alleen grootverbruikers op wachtlijsten stonden voor netverzwaring, krijgen sinds 1 juli ook huishoudens daarmee te maken. Door een nieuw prioriteringskader vanuit toezichthouder ACM, mogen netbeheerders geen transportcapaciteit meer reserveren voor kleinverbruikers. Daardoor kan een woningeigenaar jaren moeten wachten op een 3-fase. Betekent dat dat verduurzaming stilvalt? Zeker niet. Meetdata van zo'n vierhonderd verduurzaamde woningen laten zien dat verzwaring vaak niet nodig is. Dat vormde de basis voor deze whitepaper.

Kansen achter de meter

De whitepaper laat zien wat wél mogelijk is binnen de bestaande aansluiting en waar installateurs op moet letten. Programmamanager Thomas Piessens: 'Er kan meer binnen een 1-fase aansluiting dan veel mensen denken. Bij 1x35A-aansluitingen kan veel als je slim omgaat met gelijktijdig verbruik. Ook bij 1x25A-aansluitingen kun je met slimme sturingen en aanpassingen aan de woning vaak meer realiseren dan verwacht. Dat kan met een Home Energy Management Systeem

(HEMS), maar ook met load-balancing of andere vormen van power management. Zo voorkom je overbelasting en benut je de beschikbare capaciteit optimaal.'

Verwachtingsmanagement

Een tweede belangrijk advies is goed verwachtingsmanagement. Piessens: 'Je elektrische auto opladen kan vaak prima met een 1-fase aansluiting, maar het duurt soms wat langer. Als je dat vooraf uitlegt, kan de klant een bewuste keuze maken en voorkom je teleurstelling achteraf.'

De whitepaper bevat praktische handvatten om je klanten goed te adviseren en onnodige vertraging van verduurzamingprojecten te voorkomen. Download de whitepaper via tnl.nu/vb-all-electric.

Foto: Eric de Vries

— Thomas Piessens: 'Er kan meer met een 1-fase aansluiting dan mensen denken.'

Het Installatie Register dingt mee naar award

Het Installatie Register is genomineerd voor de digiDare Award 2026, de prijs voor inspirerende digitale samenwerking in de gebouwde omgeving. De datadienst is ontwikkeld door Techniek Nederland in samenwerking met 2BA, Ketenstandaard, Centraal Register Techniek en digiGO. Installatie- en onderhoudsgegevens kunnen veilig en automatisch worden gedeeld tussen ketenpartners. Zo blijven gegevens behouden bij een wisseling van onderhoudspartij. Dat vermindert administratieve lasten en zorgt voor een toekomstbestendige digitale infrastructuur. De winnaar van de digiDare Award wordt tijdens D-Day op 28 oktober bekend gemaakt.

Je energieadvies verbeteren?

Gebruik de WoningEnergieCheck

Installateurs krijgen steeds vaker adviesvragen van klanten over elektrificatie en energiekeuzes. Met de nieuwe tool WoningEnergieCheck van Techniek Nederland beantwoord je die vragen snel en onderbouwd, zonder dat je zelf al het rekenwerk hoeft te doen.

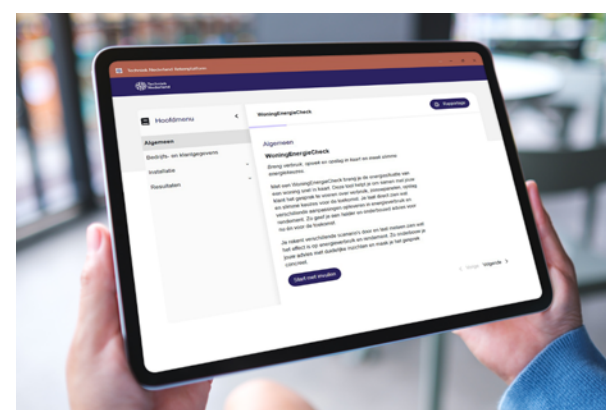
Woningen elektrificeren in hoog tempo. Warmtepompen, elektrische auto's, inductiekoken, pv-panelen: het aantal apparaten dat stroom vraagt en opwekt, groeit. En daarmee nemen ook de vragen van huiseigenaren toe. Want nu de salderingsregeling afloopt, energieprijzen stijgen, netcongestie toeneemt en dynamische energiecontracten vaker voorkomen, worden de keuzes complexer en slimme inzet van energie cruciaal. De adviserende rol van de installateur wordt daarom steeds belangrijker. Maar niet iedereen voelt zich in die rol thuis, of heeft daar tijd voor.

Keuzes doorrekenen

De WoningEnergieCheck is gemaakt voor installateurs, niet voor consumenten, en brengt de energiesituatie van een woning in een paar stappen in kaart: het huidige energiecontract, aanwezige zonnepanelen, verbruiksapparatuur en eventuele opslag. Op basis daarvan rekent de tool scenario's door van bepaalde keuzes. Zoals: wat levert een extra zonnepaneel op, wat verandert er met een batterij of wat is het effect van een warmtepomp op het totale verbruik?

Snel en overzichtelijk

Het resultaat is een overzichtelijk rapport, inclusief rendement en terugverdientijd van de opties, dat je

direct als gepersonaliseerde PDF met de klant kan delen. Het vormt de basis voor een onderbouwd adviesgesprek. Het is mogelijk om meerdere scenario's in PDF's uit te printen, zodat de klant eenvoudig kan vergelijken en kiezen. Zelfs zonder bij de klant thuis geweest te zijn, staat de situatie binnen een halfuur op papier, met een advies dat direct aansluit op een offerte. Tel uit je winst!

De webapplicatie is uitsluitend beschikbaar voor leden van Techniek Nederland. Voor de applicatie ga naar: tnl.nu/vb-woningenergiecheck

Op zoek naar nieuwe vakmensen?

Wij blijven werken aan meer instroom

De landelijke on- en offline arbeidsmarktcampagne 'Je kunt zoveel meer in de techniek' mag dan ten einde zijn, onze inzet om nieuwe vakmensen voor de installatietechniek te werven gaat door. Met nieuwe inspirerende verhalen, praktijkvideo's en een laagdrempelige overstaproute laten we op de website zien hoe aantrekkelijk werken in de techniek is. Met zeventig procent van de totale instroom in de branche, vormen de zij-instromers de belangrijkste doelgroep.

Op de website jekuntzoveelmeerindetechniek.nl ontdekken potentiële zij-instromers wat de techniek te bieden heeft. Ze vinden er een overstaptest, een praktisch stappenplan en inspirerende verhalen van mensen die de stap al hebben gezet. Mensen die de site bezoeken, weten binnen enkele minuten of een baan in de techniek bij hen past. Aan de hand van een aantal vragen krijgen zij een persoonlijk advies: de overstaproute bekijken of direct contact opnemen met TeamWork van Wij Techniek. Wie zijn gegevens achterlaat, wordt snel benaderd. Vervolgens brengt een adviseur van TeamWork samen met de kandidaat de wensen en mogelijkheden in kaart en gaat vervolgens op zoek naar een match met een installatiebedrijf in de regio.

Ook werkgevers krijgen ondersteuning

TeamWork begeleidt niet alleen de kandidaat, maar ook het installatiebedrijf. Denk aan ondersteuning bij de begeleiding van nieuwe medewerkers, verwachtingsmanagement en hulp bij bij- of omscholingen. De dienstverlening is kosteloos en gericht op een duurzame plaatsing. Voor installatiebedrijven betekent dit:

- lagere instroomkosten;
- minder risico op uitval;
- snellere toegang tot technisch talent;
- minder druk op HR en leidinggevenden;
- financiële tegemoetkomingen tot 3.500 euro per zij-instromer voor omscholing en praktijkbegeleiding.

Op jekuntzoveelmeerindetechniek.nl staan video's

— Kim van Wezel, Ramon Bos, Angelo van Gastel en Elody Bos vertellen hoe zij de overstap naar de installatietechniek maakten en wat hen daarbij motiveerde.

van mensen die de overstap naar de techniek al maakten, maar ook van verschillende technische beroepen, Droomjobs genaamd. Met deze persoonlijke verhalen laten we zien hoe veelzijdig en aantrekkelijk werken in de techniek is. Daarmee willen we de drempel verlagen voor mensen die een carrièreswitch overwegen. In het najaar breiden we de serie uit met video's waarin ook werkgevers vertellen hoe zij via

TeamWork nieuwe collega's hebben aangenomen en hen succesvol hebben begeleid. Via social media brengen we deze verhalen actief onder de aandacht van potentiële zij-instromers. Zo blijven we werken aan meer instroom voor de branche en brengen we nieuwe mensen in aanraking met het vak én ondersteunen we onze leden bij het vinden van de vakmensen van morgen.

CO-gevaar melden moet sneller en eenvoudiger kunnen

Drie gemeenten stappen in pilot

Techniek Nederland start samen met de gemeenten Amsterdam, Den Haag en Eindhoven een pilot om meldingen van onveilige, CO-uitstotende installaties sneller bij de juiste gemeenteambtenaar te krijgen. Doel: minder administratieve rompslomp voor de installateur, en een melding die sneller leidt tot actie.

Een installateur die een gevaarlijk hoge CO-concentratie aantreft en die niet meteen kan of mag oplossen, moet de onveilige situatie melden bij de gemeente en de installatie uitschakelen. Melden kan via het Meldpunt onveilige situaties, apps van KIWA

of CO-keur of een eigen software-applicatie. De verplichte melding volgt uit de CO-certificering.

Wekenlang op stapel

De melding komt meestal terecht bij een balie en moet die vervolgens handmatig worden doorgestuurd. Daardoor kan een urgente veiligheidsmelding weken blijven liggen, terwijl een bewoner al die tijd zonder warm water of verwarming zit.

Sneller en eenvoudiger

Daarom ontwikkelde Techniek Nederland een technische oplossing die alle meldkanalen bundelt, meldingen gestandaardiseerd doorstuurt naar de juiste gemeente en ze voorziet van een prioriteitsindicatie. Leden van Techniek Nederland testen het systeem dit najaar in drie gemeenten. Het meldingsformulier

is vereenvoudigd: dit bespaart tijd en maakt de melding overzichtelijker. Werkt de pilot, dan legt Techniek Nederland de resultaten voor aan de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, zodat ook andere gemeenten kunnen aansluiten.

Wist je dat je niet meer alle CO-situaties boven de 20 ppm hoeft te melden? Tot voor kort moest je ook afwijkingen melden die je ter plekke meteen kon oplossen. Nu hoeft je alleen nog een melding te doen als je het probleem niet meteen kunt verhelpen.

Erkennings- en kwaliteitsregelingen?

“We willen minder bureaucratie en meer uniforme regelingen”

Meer dan honderd uur per jaar kwijt aan handboeken en audits en daar onvoldoende opbrengst van zien: veel leden herkennen het. Een enquête onder drieënvijftig leden bevestigt wat de sector al langer voelt: de balans tussen lasten en lusten van kwaliteitsregelingen en erkenningen is zoek. Techniek Nederland gebruikt de uitkomsten om kritisch te kijken naar bestaande regelingen en deze samen met schemabeheerders en stakeholders te vereenvoudigen, beter op elkaar af te stemmen en meer aan te sluiten op de praktijk.

“Ze zijn te veel tijd kwijt aan processen die niets met het vak te maken hebben”

De cijfers liegen er niet om: zesenzestig procent van de ondervraagde bedrijven uit de drie groottegroepen besteedt jaarlijks meer dan honderd uur aan erkenningen en kwaliteitsregelingen, zesendertig procent zelfs meer dan tweehonderdvijftig uur. Drieënvijftig procent heeft externe kosten van boven de vijftienduizend euro per jaar, exclusief de eigen interne uren. Bij eenenvijftig procent wegen de kosten inmiddels zwaarder dan de opbrengsten. Ook veelzeggend: drieëntachtig procent ondervindt overlappende of tegenstrijdige eisen tussen regelingen. De urgentie is hoog: vierenzestig procent wil binnen één jaar zichtbare verbetering.

Vereenvoudigen, niet afschaffen

Maurice Hoffman, bestuurslid van Techniek Nederland namens groep Midden, trok het initiatief: ‘Geen van de deelnemers aan de enquête wil de stelsels afschaffen. Ze vinden het reguleren van kwaliteit belangrijk, maar willen vooral af van stapeling en

overlap van eisen. Ze willen minder bureaucratie, eisen die aansluiten op de praktijk en betere afstemming tussen certificerende instellingen en schema-beheerders. Kostenverlaging staat pas op de vijfde plek: het gaat de sector niet zozeer om geld, maar om werkbaarheid. Ze zijn te veel tijd kwijt aan processen die niets met het vak te maken hebben.’

Er gebeurt al veel

Er wordt al volop gewerkt aan verbetering. Hoffman: ‘We werken aan uniforme handboeken, zodat we niet voor elke regeling opnieuw dezelfde basisgegevens hoeven aan te leveren. Als pilot pasten we dat toe op de BRL 6000-25 voor gasverbrandingstoestellen en rookgasafvoer. Dat wordt de basis voor een eenduidig en transparant kwaliteitssysteem dat geschikt is voor elke scope en normering. Dan is het niet nodig om voor elke BRL een nieuw handboek op te stellen of nieuwe formulieren te maken. We halen overbodige eisen uit de regelingen en we proberen audits te

— Maurice Hoffman: ‘We willen af van stapeling en overlap van eisen.’

bundelen. Bij bedrijven met bijvoorbeeld elektrotechniek én werktuigbouwkunde komt nu soms de ene week een auditor voor de ene discipline en even later een auditor voor de andere, met precies dezelfde vragen. Dat kan echt anders.’

Processen versnellen

Het lastigste stuk ligt bij de Raad voor Accreditatie en de uitvoering door de certificerende instellingen zelf. ‘Daar duurt verandering langer. Maar het bestuur van Techniek Nederland probeert ook daar de processen te versnellen,’ aldus Hoffman. Draagvlak voor verbetering is er: twintig leden meldten zich al aan voor verdiepende gesprekken.

Wil jij meepraten over hoe regelingen eenvoudiger kunnen? Neem dan contact op met Madeleine Nagelkerke via m.nagelkerke@technieknederland.nl.

Alles over GACS op één plek

Op zoek naar betrouwbare informatie over Gebouwautomatiserings- en controlesystemen (GACS)? Techniek Nederland heeft alles overzichtelijk gebundeld op tnl.nu/vb-gacs-set. Van praktische implementatie en beheer tot de laatste wet- en regelgeving: je vindt het er allemaal terug.

Met een GACS til je je dienstverlening naar een hoger niveau. Je helpt opdrachtgevers hun gebouwen te optimaliseren, te verduurzamen en energiekosten te verlagen. En dat wordt steeds belangrijker nu nieuwe wetgeving GACS vaker verplicht stelt in de utiliteitsbouw. Sinds 2026 geldt die verplichting al voor grotere installaties; vanaf 2030 ook voor

kleinere. Op tnl.nu/vb-gacs-set vind je alles wat je nodig hebt om hiermee goed geïnformeerd aan de slag te gaan. Zo bevat die een handige toolbox, een pitchdocument voor opdrachtgevers, verdiepende opleidingen en een podcast over gebouwbeheer 2.0. Alle losse puzzelstukjes staan nu eindelijk op één plek.

Bedrijfsoverdracht: het zijn niet alleen de cijfers die tellen

Waardebepaling, belastingconstructies, een goede notaris: wie aan bedrijfsoverdracht denkt, denkt al snel aan de harde kant. Toch blijkt dat juist de zachte kant veel aandacht vereist. Eric Beijleveldt en zijn zonen Gino en Randy (OpticalConnect) zetten juist daar op in tijdens het overdrachtstraject. Ze praten er open over in een leerzame podcast.

Driekwart van de installatiebedrijven denkt na over verkoop, opvolging of overname, blijkt uit een recent onderzoek van Techniek Nederland. Ondernemers noemen daarbij niet alleen de waardebeoordeling als knelpunt, maar minstens zo vaak emotionele of familiale aspecten en gevolgen voor het personeel. Bij OpticalConnect, gespecialiseerd in glasvezeloplossingen voor de industrie, lag de focus juist op de 'zachte kant' in het opvolgingstraject. Vader Eric schonk zijn zonen vorig jaar samen tweeënvijftig procent van de aandelen. De overgang ging vlekkeloos.

Een coach voor de zachte kant

'Zorgen dat de relatie goed blijft en alle neuzen dezelfde kant op staan, vonden wij belangrijker dan het papierwerk. Daarom huurden we Dorine Huijbregts in, business coach voor familiebedrijven, met een focus op de 'zachte' facetten. We hadden haar horen spreken tijdens de vorige Bedrijfsovernamedag van Techniek Nederland. Haar aanpak sprak ons aan. De training was een echte eyeopener,' zegt Eric Beijleveldt. 'We hebben alles open en eerlijk op

tafel gelegd. Wat verwachten we van elkaar, hoe zorgen we ervoor dat ieders mening en inzet even zwaar weegt? Hoe stellen we ieders toekomst, de bedrijfscultuur en kernwaarden veilig? Wat is de positie van de echtgenoten bij een eventuele scheiding en wie bepaalt wanneer het tijd is voor mij om echt te stoppen? Alles is uitgesproken en vastgelegd.' Zijn boodschap aan andere familiebedrijven? 'Als de zachte kant goed zit, komt je er ook aan de harde kant uit. Een coach kost geld, maar is ons elke euro waard geweest.'

Podcast

Benieuwd naar het volledige verhaal van vader en zonen Beijleveldt? Beluister de podcast die Tobias Niemeijer met hen opnam. Deze aflevering is onderdeel van de podcastserie Groeiversnellers en is te beluisteren via tnl.nu/vb3-groeiversnellers. Vader en zonen Beijleveldt vertellen openhartig over hun overnametraject, de keuze die zij maakten en de aandachtspunten die zij tegenkwamen. Adviseur Stefan van Maasakkers van Bol Adviseurs is ook van de partij, met zijn kennis, tips en praktijkervaring.

— Bij OpticalConnect droeg vader Eric Beijleveldt 52 procent van de aandelen over aan zijn zonen. Daarbij stond vooral de 'zachte kant' centraal: de onderlinge relatie, verwachtingen en toekomst van het familiebedrijf.

Bedrijfsovernamedag 2027: zet 'm in de agenda

Op 7 april 2027 organiseert Techniek Nederland weer een Bedrijfsovernamedag; hét moment om kennis en ervaringen uit te wisselen met andere ondernemers, opvolgers en adviseurs uit de branche. Zodra het programma bekend is, vind je dat op de website van Techniek Nederland. Maar zet 'm voor de zekerheid toch maar vast in je agenda.

Goede voorbereiding is het halve werk

De branche zit in een periode van consolidatie, na jaren van versnippering. Van alle bedrijfsovernames blijft ongeveer tien procent binnen de familie, gaat zestig procent naar een strategische koper zoals een concurrent of investeerder en dertig procent betreft een management buy-out. Veel ondernemers zien bij overnames of opvolging de volgende knelpunten:

- waardebepaling,
- emotionele en familieaspecten,
- gevolgen voor personeel,
- fiscale en juridische vraagstukken,
- het vinden van een geschikte koper
- de procesaanpak

Ongeacht welke route je kiest, een goede voorbereiding is cruciaal. Techniek Nederland biedt praktische ondersteuning voor ondernemers bij overnames of opvolging. Zoals:

- Praktische hulpmiddelen, waaronder stappenplannen en checklists
- Specifieke informatie voor bedrijfsopvolging in de familie
- Adviseurs die je op weg helpen en begeleiden
- Podcast over bedrijfsovername

— Op de foto van links naar rechts: Tobias Niemeijer, relatiemanager bij Techniek Nederland, Eric Beijleveldt, Gino Beijleveldt en adviseur Stefan van Maasakkers van Bol Adviseurs. Benieuwd naar het volledige verhaal van de familie Beijleveldt? Beluister de aflevering van podcastserie Groeiversnellers over hun overnametraject, keuzes en lessen uit de praktijk.

Meer weten? Bekijk alle informatie online: tnl.nu/vb-bedrijfsovername-en-opvolging. Heb je vragen over bedrijfsopvolging? Neem dan contact op met Rolf Duindam, r.duindam@technieknederland.nl.

Trainingsaanbod vernieuwd:

Compacter, actueler en voorspelbaarder

Het opleidingsaanbod van Techniek Nederland groeit constant, maar raakte daarmee ook versnipperd. Junior Brandenburg, teamleider Ondernemerschap en Advies, legt uit waarom een grondige opschoning nodig was en wat leden daarvan gaan merken.

Wat was het probleem?
‘Leden wisten simpelweg niet meer wat voor hen nu echt relevant was. Het aanbod was zo groot en gefragmenteerd dat je als ondernemer zelf moest uitzoeken wat bij jou past. Dat kost tijd die je als ondernemer wel beter kunt besteden. Naar die geluiden hebben we geluisterd.’

Hoe hebben jullie het aangepakt?
‘We zijn per onderdeel gaan kijken: wat blijft, wat clusteren we, wat verdwijnt en waar moeten we de inhoud aanpassen. We zijn begonnen met het

trainingscluster ondernemerschap. Een mooi voorbeeld is het thema leiderschap: daarvoor boden we zeven losse cursussen, workshops en webinars. Die zijn samengevoegd tot één praktijkgerichte Masterclass Leidinggeven met impact, waarin je in één dag echt met jezelf aan de slag gaat. Onmisbaar voor elke ondernemer.’

Wat merken leden ervan?
‘Het trainingsaanbod wordt compacter, actueler en makkelijker vindbaar. Je kan straks gericht zoeken op trainingen rondom de fases Start, Groei en Bedrijfs-

eind bijvoorbeeld. Voorspelbaarheid is ook een belangrijke pre. We werken nu met een vast voorjaars- en najaarsaanbod, elk jaar in dezelfde cyclus. Je weet dus: kan ik dit voorjaar niet, dan is er in het najaar weer een kans. En je kan er je jaarplanning op maken. Ook is de inhoud scherper toegesneden op de installatiesector. We houden elke training inhoudelijk tegen het licht.’

En wat volgt er nog?
‘Na ondernemerschap pakken we ook werkgeverschap en vakspecialisatie op, met onder meer calculatie en tijdnormen. Het doel is dat we begin 2027 het volledige jaaraanbod op orde hebben.’

→ Voor meer informatie:
tnl.nu/vb-trainingsaanbod

Zonne-energie na saldering:

integratie wordt het nieuwe verdienmodel

De salderingsregeling verdwijnt per 1 januari 2027, maar dat betekent niet dat zonne-energie aan kracht verliest. ‘Eigen stroom opwekken blijft voordeliger dan stroom kopen,’ zegt waarnemend vakgroepmanager Marcel Ligthart. ‘Bovendien ligt op één op de drie daken in Nederland nog geen zonnepaneel. Er is dus volop potentieel, zeker in combinatie met opslag.’

— Techniek Nederland ondersteunt je bij de installatie van thuisbatterijen.

Installateurs die alleen zonnepanelen plaatsen, zijn er bijna niet meer. De zogenoemde Energie E-installateurs zijn succesvol, omdat ze ook batterijen, laadpalen en energiemanagementsystemen adviseren én installeren. Marcel Ligthart: ‘Integratie wordt het nieuwe verdienmodel. Het advies aan de klant luidt nu: produceer vooral de stroom die je zelf nodig hebt. Lever niet terug aan een overvol elektriciteitsnet, maar sla overtollig stroom op in een thuisbatterij, die wordt aangestuurd door een Home Energy Management Systeem (HEMS).’

Nieuwe commissieleden gezocht
Om installateurs daarbij te ondersteunen, biedt Techniek Nederland een downloadbare folder voor klantgesprekken, een videographic over de centrale rol van de meterkast en webinars over energiemanagement. Je vindt deze op onze website tnl.nu/vb3-zonne-energie en ons YouTube-kanaal. Daarnaast werken we aan normen voor veilig gebruik van batterijen. Dat moet ook brandweer en verzekeraars meer vertrouwen geven. Ligthart: ‘Het vakgebied is weer volop in beweging. Daarom zoekt de Vakcommissie Zonne-energie nieuwe leden.’

→ Wil je meedenken over normering, kwaliteit, vakmanschap, lobbypunten en de toekomst van het vak? Meld je dan aan bij Milou van der Linden.

Nieuw gezicht bij

Techniek Nederland

Milou van der Linden is sinds kort branchemanager Brand-, Beveiligings- en Zonne-installatie-techniek bij Techniek Nederland. Na haar studie bedrijfskunde in Nijmegen werkte Milou al enkele jaren aan de energietransitie, onder andere als specialist emissiereductie-eenheden bij Mobilyze en als communicatieadviseur voor het Nationaal Plan Energiesysteem (EZK) en Wind Op Zee. Vragen? Neem contact op via m.vanderlinden@technieknederland.nl

Colofon

De Verbinding is het ledenmagazine van Techniek Nederland dat vier keer per jaar verschijnt.

Oplage

Druk

Ontwerp

Vormgeving

Hoofredactie

Eindredactie

Tekst

Beeldredactie

Productie

6.000

Drukkerij Zoeterhage, Zoetermeer

Lava, Amsterdam

Mariska van der Tas

Frank van Eijk-Willemse

Annette Scholtes, Ard Tuijp

Stijlmeesters/Astrid Zoumpoulis,

Linda Kindt

Techniek Nederland

Techniek Nederland

Korenmolenaar 4

3447 GG Woerden

T 088 543 26 50

W technieknederland.nl

E info@technieknederland.nl

©2026 Techniek Nederland.

Meelezen?

De Verbinding wordt ook verspreid onder medewerkers van onze leden. Hebben we iemand gemist die ook wil meelezen?

Stuur dan een e-mail naar ledenservice@technieknederland.nl en vermeld voor- en achternaam, functie en adresgegevens en voortaan leest hij of zij ook mee.

Medewerkers afmelden? Stuur dan ook een e-mail naar de afdeling Ledenservice.

De duurzaamste gevel van het land?

De Rotterdamse Berninitoren laat duurzaamheid aan de buitenkant zien. De slimme gevel wekt met geïntegreerde zonnepanelen op oost, zuid en west verspreid over de dag energie op, terwijl terugliggende ramen en lamellen oververhitting beperken. Achter de gevel zorgt installateur BIT Klimaat voor het duurzame hart: een collectief WKO-systeem met dertig bronnen tot 298 meter diep, individuele Itho Daalderop-warmtepompen en ventilatie met warmteterugwinning voor de 72 appartementen. Zo wordt warmte 's zomers opgeslagen en 's winters hergebruikt. Het prijswinnende ontwerp van MIX architectuur maakt techniek, architectuur en duurzaamheid één geheel.

